

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IENW/BSK-2026/6298

Uw kenmerk
179079

Bijlage(n)
1

Datum 3 februari 2026
Betreft Beantwoording vragen straling en geo-engineering

Geachte voorzitter,

Op 9 december 2025 zijn nieuwe vragen ontvangen van de FVD- en BBB-fracties naar aanleiding van de beantwoording van vragen van de BBB-fractie gesteld in een schriftelijk en nader schriftelijk overleg (Kamerstukken I, 2024-2025, 30 175, AA en AB), en de toezegging met nr. T03861.

Deze aanvullende vragen hebben betrekking op twee onderwerpen: niet-ioniserende straling in de vorm van elektromagnetische velden (EMV) en zogeheten 'geo-engineering'. Hieronder wordt op beide onderwerpen afzonderlijk ingegaan. Voor onderwerpen waarover reeds uitvoerig is geantwoord, wordt volstaan met een verwijzing naar de eerdere beantwoording; de beantwoording hieronder richt zich uitsluitend op verduidelijkingen en recente aanvullingen.

Meerdere vragen over elektromagnetische velden

Zoals in de hierboven aangehaalde stukken al is aangegeven, bestaat er op basis van het huidige wetenschappelijke bewijs en de adviezen van de Gezondheidsraad geen aanleiding om de uitrol van vijfde generatie mobiele communicatienetwerken (5G) uit te stellen. De blootstelling aan elektromagnetische velden blijft binnen de door de International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection (ICNIRP) gestelde veiligheidsnormen, die een ruime veiligheidsmarge bevatten en rekening houden met kwetsbare groepen. Het huidige beleid is gebaseerd op adviezen en rapporten waarin duizenden peer-reviewed wetenschappelijke onderzoeken zijn betrokken, zoals ook is toegelicht in de beantwoording van vragen 2 en 3 in het nader schriftelijk overleg van 7 april 2025.

In aanvulling op de antwoorden die eerder gegeven zijn, kan gemeld worden dat recent door het Kennisplatform Elektromagnetische Velden en Gezondheid¹ een duiding en overzicht van reviews voor de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) over radiofrequente velden en gezondheid is gepubliceerd. Zie hiertoe de website van het kennisplatform: <https://www.kennisplatform.nl/who-systematische-reviews-over-radiofrequente-velden/>.

De conclusies hiervan geven, net als bovengenoemde adviezen en rapporten, op dit moment geen aanleiding om de uitrol van 5G-netwerken uit te stellen. Evenmin

¹ een samenwerking is van het RIVM, TNO, DNV, RDI, GGD GHOR en ZonMw

zijn er redenen om de teksten over verschillende gezondheidseffecten van radiofrequente elektromagnetische velden op de website van het Kennisplatform aan te passen.

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Ons kenmerk
IENW/BSK-2026/6298

Vragen over meetresultaten en kennis EMF-kaart netwerk

Er worden door de leden vragen gesteld over de metingen die worden uitgevoerd door bijdragers aan de EMF-kaart (Electromagnetic Fields-kaart). Gerefereerd wordt aan meetresultaten van de EMF-kaart.

Zoals aangegeven in de antwoorden op vraag 5d in de nadere beantwoording van 7 april 2025 is de regering bekend met burgers die zelf metingen uitvoeren. De regering gaat echter altijd uit van de metingen die door de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI) worden verricht. De specialisten van de RDI voeren deze EMV-metingen uit.

De RDI voert jaarlijks ten minste 400 metingen uit naar het elektromagnetisch veld, op uiteenlopende locaties in Nederland. Daarbij maakt de RDI gebruik van meetapparatuur die overeenkomstig de geldende normen wordt onderhouden en gekalibreerd. Uit deze metingen blijkt dat de gemeten vermogensdichtheden in Nederland onder de geldende blootstellingslimieten blijven. Indien sprake zou zijn van een overschrijding van deze limieten, neemt de RDI passende maatregelen. In de gestelde vraag wordt verwezen naar normen en metingen, zonder dat wordt gespecificeerd welke normen worden bedoeld. Het kabinet gaat uit van de door de ICNIRP vastgestelde blootstellingslimieten. Een nadere toelichting hierop is opgenomen in het antwoord op vraag 5d in de nadere beantwoording van 7 april 2025.

Zoals uit het bovenstaande volgt, wordt het beleid omtrent blootstellingslimieten gebaseerd op de huidige stand van de wetenschap en de adviezen van (inter)nationale organisaties met expertise op dit gebied. Het kabinet staat altijd open voor verschillende zienswijzen bij het opstellen van beleid. Als de makers van EMF-kaart in gesprek wensen te treden, staat die weg open.

Vraag over de plaatsing van antennes

Voor wat betreft de vraag: *"Is de regering ermee bekend dat juist veel antenne-installaties en zendmasten in de nabijheid van of naast scholen, speelplaatsen en sportvelden zijn geplaatst?"*, kan het volgende opgemerkt worden.

Antennes staan idealiter op een plaats die optimaal is voor de radiodekking en capaciteit. Dat kan ook nabij scholen, speelplaatsen en sportvelden zijn. Er gelden blootstellingslimieten voor de elektromagnetische velden opgewekt door antenne-installaties. Niemand mag worden blootgesteld aan elektromagnetische velden hoger dan de blootstellingslimieten, ongeacht of dat op een school, sportveld of, bijvoorbeeld, in een woonruimte in de nabijheid van een antenne-installatie is.

Geo-engineering

De leden vragen naar bewijs dat geo-engineering niet plaatsvindt in Nederland.

Zoals in de eerdere beantwoording al gemeld, is geen sprake van inzet van luchtvaartuigen voor verspreiding van stoffen, door de leden als 'chemtrails' aangeduid.

De term "chemtrails" wordt gebruikt voor de veronderstelling dat condensstrepen achter vliegtuigen het gevolg zouden zijn van een moedwillige verspreiding van specifieke stoffen, anders dan de reguliere uitstoot van luchtvaartermisies. Voor de veronderstelling in de vragen bestaat geen enkele onderbouwing.

Er zijn daarom geen verdere gegevens om te verstrekken.
Dat in bepaalde Amerikaanse staten het staatsbestuur verboden voor deze
praktijken zou hebben uitgevaardigd neemt de regering voor kennisgeving aan.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT - OPENBAAR
VERVOER EN MILIEU,

A.A. (Thierry) Aartsen

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Ons kenmerk
IENW/BSK-2026/6298

TER BESLISSING

Datum

23 januari 2026

Onze referentie

IENW/BSK-2026/6313

Opgesteld door

DG Milieu en Internationaal
Dir Omgevingsveiligheid &
Milieurisico's
Cluster E

Beslistermijn

30-01-2026

Bijlage(n)

2

Aan

Staatssecretaris

nota

antwoordbrief EK inzake Straling en geo-engineering

Aanleiding

Op 9 december 2025 zijn vanuit de fracties van FVD en BBB in de Eerste Kamer aanvullende vragen ontvangen naar aanleiding van de beantwoording van eerdere vragen van de BBB-fractie in een schriftelijk en nader schriftelijk overleg (Kamerstukken I, 2024–2025, 30 175, AA en AB) en de toezegging T03861.

De vragen hebben betrekking op elektromagnetische velden (straling) en geo-engineering. Zij bevatten geen nieuwe elementen ten opzichte van eerdere vragen en beantwoording. Aanvullende antwoorden zijn derhalve niet aan de orde.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om in te stemmen met de beantwoording en deze aan de voorzitter van de Eerste Kamer te versturen.

Kernpunten

De aanvullende vragen vallen uiteen in twee thema's: (niet-ioniserende) straling in de vorm van elektromagnetische velden en geo-engineering.

Elektromagnetische velden/ straling:

- De vragen over straling zijn ingegeven door zorgen over mogelijke gezondheidseffecten van 5G en andere draadloze toepassingen, met name voor kwetsbare groepen.
- Op basis van het huidige wetenschappelijke bewijs en de adviezen van de Gezondheidsraad bestaat er geen aanleiding om de uitrol van 5G-netwerken uit te stellen.
- De blootstelling aan elektromagnetische velden blijft in Nederland ruim onder de internationaal vastgestelde blootstellingslimieten van de International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection (ICNIRP), die ruime veiligheidsmarges bevatten.
- Het beleid is gebaseerd op duizenden peer-reviewed wetenschappelijke onderzoeken, waaronder recente systematische reviews voor de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).
- Metingen van elektromagnetische velden worden uitgevoerd door de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI); hieruit blijkt dat de blootstellingslimieten niet worden overschreden en dat zo nodig handhavend wordt opgetreden.

- Antenne-installaties worden geplaatst op basis van technische eisen voor dekking en capaciteit; dezelfde blootstellingsnormen gelden overal, ook bij scholen en sportvelden.

Datum

23 januari 2026

Onze referentie

IENW/BSK-2026/6313

Opgesteld door

DG Milieu en Internationaal
Dir Omgevingsveiligheid &
Milieurisico's
Cluster E

Aan

Staatsecretaris

Bijlage(n)

2

Geo-engineering / 'chemtrails':

- De vragen over geo-engineering zijn gebaseerd op de veronderstelling dat vanuit vliegtuigen doelbewust stoffen zouden worden verspreid, aangeduid als "chemtrails".
- Voor deze veronderstelling bestaat geen enkele feitelijke of wetenschappelijke onderbouwing; de zichtbare strepen achter vliegtuigen zijn condensstrepen, een bekend fysisch verschijnsel dat ontstaat bij reguliere luchtvaartemissies (verbranding van kerosine) onder specifieke atmosferische omstandigheden waarbij het water dat bij verbranding ontstaat, condenseert.
- Omdat geen sprake is van geo-engineering of verspreiden van stoffen, zijn er geen meetgegevens of programma's waarover gerapporteerd kan worden.
- In de vragen wordt verwezen naar besluiten in enkele Amerikaanse staten; deze verwijzingen worden voor kennisgeving aangenomen.

Krachtenveld

Sinds augustus 2024 valt de rijkscoördinatie op het onderwerp elektromagnetische velden onder uw verantwoordelijkheid ten behoeve van de departementen EZ, VRO, KGG, VWS, SZW en Defensie.

Er worden ook veel burgervragen over EMV gesteld. Hierom is www.kennisplatform.nl in het leven geroepen als centraal punt met informatie over telecommunicatie en EMV. Ook bij het antennebureau van de RDI onder het ministerie van EZ komen veel burgervragen binnen over straling van antennes zoals 5G.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Toelichting

De vragen zijn in samenwerking met DGLM en het ministerie van EZ beantwoord.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02	Antwoordbrief EK Brief aan Stas IenW inzake Straling en geo-engineering	Antwoorden op de vragen
03	Brief EK aan stas I&W inzake Straling en geo-engineering	Ingekomen brief met vervolgvragen over EMV straling en geo-engineering